

Leesbevordering via het onderwijs in digitale tijden

Connect & Co
15 oktober 2024

Els Stronks

1. Het project LeesEvolutie als context
2. Wat zijn de zorgen rond digitaal lezen?
3. Meer inhoud in leesonderwijs als tegenwicht in digitale tijden
4. Welk onderwijsbeleid houdt meer inhoud in leesonderwijs tegen?
5. Meer inhoud in leesonderwijs door digitalisering: hoe kan dat?

<http://leesevolutie.nl>

LeesEvolutie

[Home](#) [Ons project](#) [Contact](#)

De resultaten van het Nederlandse leesonderwijs vallen al jaren tegen. Er werd de afgelopen tijd naar onderzoek gekeken voor oplossingen. Welk leesonderwijs werkt, volgens dat onderzoek? Grootschalige verbeteringen bleven nog uit.

Om betere antwoorden te geven op de vraag wat werkt, trekken in dit project wetenschappelijke disciplines nu samen op. Onderzoek en praktijk sluiten ook nauwer op elkaar aan. Steeds wordt meegenomen hoe lezen door digitale media verandert, en het leesonderwijs daarop in kan spelen. Op basis van evoluerende inzichten zorgen onderzoekers met leerlingen, docenten, docentenopleiders, methoden- en toetsmakers en beleidsmakers voor herinrichting van het Nederlandse leesonderwijs.

Universiteit Utrecht

Pensvoerder

Consortiumleden:

/instituut voor de Nederlandse taal/

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Partners:

Vertrekpunten LeesEvolutie

- groot onderhoud van het leesonderwijs in Nederland nodig
 - resultaten blijven tegenvallen ondanks alle inspanningen
 - digitale tijdperk vraagt om ingrijpende aanpassing

Vertrekpunten LeesEvolutie

- groot onderhoud kan alleen gerealiseerd worden
 - door samenwerking alle betrokkenen (leerlingen, docenten, scholen, schoolbesturen, bibliotheken, uitgevers, toetsexperts, beleidsmedewerkers en onderzoekers), en met name betere afstemming tussen onderwijspraktijk en onderzoek
 - door leesonderwijs weer meer over inhoud te laten gaan

Wat zijn de zorgen rond digitaal lezen?

“If you call yourself a reader and want to keep on being one, this extraordinary book is for you.”—Alberto Manguel, author of *A History of Reading*

READER, COME HOME

THE READING BRAIN IN
A DIGITAL WORLD

MARYANNE WOLF

AUTHOR OF *PROUST AND THE SQUID*

Een boek vol verrassende feiten en inzichten over de belangrijkste uitvinding van de mens: lezen

De lezende mens is een zoektocht naar de onderliggende betekenis van het lezen voor ons welzijn en onze democratische maatschappij. Het boek beschrijft de relatief korte geschiedenis van kleitablet tot e-book en de ingrijpende veranderingen die het lezen bracht voor individu en samenleving. Zo gingen geletterdheid en de opkomst van de democratie in de negentiende eeuw hand in hand. Maar wat is lezen eigenlijk, en hoe werkt het? En wat doen de digitale schermen met onze leesgewoonten? Hisgen en Van der Weel zetten op heldere wijze de laatste inzichten van het leesonderzoek uiteen en houden een krachtig pleidooi voor hernieuwde aandacht voor de toekomst van het lezen.

Ruud Hisgen werkt als docent en auteur bij het instituut Direct Dutch (Den Haag).

Adriaan van der Weel is boekhistoricus, verbonden aan de Universiteit Leiden als emeritus bijzonder hoogleraar Geschiedenis van het boek in de moderne periode.

www.atlascontact.nl

Ruud Hisgen & Adriaan van der Weel

DE LEZENDE MENS

*De betekenis
van het boek
voor ons
bestaan*

atlas contact

Begrip van e-boek minder diepgaand dan van papier

Lezers van digitale boeken begrijpen de tekst minder diepgaand dan lezers van papieren boeken. Dit is het geval bij informatieve, maar niet bij verhalende teksten.

 onderzoek

3 september 2024

Digitale boeken [bieden andere mogelijkheden dan gedrukte boeken](#). Lezers tikken en vegen op het scherm om zich door de tekst te bewegen, kunnen het lettertype en de lettergrootte aanpassen, en leiden uit de dikte van de scrollbar of de resterende leestijd af hoe ver ze zijn in de tekst. Ook kunnen ze naast het lezen [andere activiteiten uitvoeren op hun apparaat](#) ('taskswitchen').

Meer lezen

[Digitale boeken voelen anders dan fysieke boeken](#)

[Taskswitchen maakt het lezen oppervlakkiger](#)

[Digitale vertelmiddelen stimuleren taalontwikkeling](#)

Digitale boeken voelen anders dan fysieke boeken

E-boeken ontberen de tastzin en het knispergenot van papier. Dit lijkt nadelen te hebben voor de verwerking van de tekst. Dit speelt minder bij de e-reader dan bij de tablet.

 onderzoek

5 september 2024

Papier bezit volgens Mangen ([Mangen, 2008](#)) fysieke eigenschappen die helpen bij het lezen en interpreteren van de tekst. De pagina's van het gedrukte boek zijn tastbaar, ze knisperen tussen de vingers, de lezer slaat ze om en ruikt ze zelfs. Het gevoel dat papier geeft, helpt zodoende om een relatie met de tekst op te bouwen. Daarnaast maakt de fysieke vorm (lengte, breedte, dikte) van een boek, magazine of krant het eenvoudig om de resterende leestijd in te schatten. Tot slot is een tekst op papier stabiel ten opzichte van de pagina. Dit helpt om de informatie te onthouden aan de hand van het visuele tekstbeeld ([Mangen, 2008](#)).

Meer lezen

[Begrip van e-boek minder diepgaand dan van papier](#)

[Voor sommige lezers bieden digitale teksten voordelen](#)

[Taskswitchen maakt het lezen oppervlakkiger](#)

[E-reader en tablet favoriete leesmedia](#)

Citeren?

Lezen in de digitale tijd en AI

https://www.lezen.nl/wp-content/uploads/2024/09/binnenwerk_Lezen-in-beweging_digitaal.pdf en keynote van Eliane Segers:
<https://www.lezen.nl/publicatie/de-leescast-02-eliane-segers/>

Meer inhoud in leesonderwijs als
tegenwicht in digitale tijden

Meer inhoud als oplossing, implicaties?

- om leren gaan met taal als instrument voor kennisverwerving (over de wereld, over jezelf)
- leren betekenis te geven aan de woorden die je leest om er kritisch, reflectief, selectief, constructief mee om te gaan

Welk onderwijsbeleid houdt
meer inhoud in leesonderwijs
tegen?

Ontwikkelruimte leesonderwijs: bepalende landelijke beleidskaders in Nederland

1. De nieuwe kerndoelen Nederlands
2. Landelijke toetsen van leesonderwijs zijn keurslijf
3. 'Bewezen effectief' als norm voor onderwijsvernieuwing geeft weinig ruimte aan onderwijs dat ver afwijkt van wat in experimenten bewezen is

Meer inhoud in leesonderwijs
door digitalisering: hoe kan
dat?

Voorbeeld van creatie beleidsruimte: nieuwe definitie rijke teksten

Authentieke, inhoudelijk uitdagende tekst met gevarieerd taalgebruik over een levensecht thema dat relevant is voor kennisoverdracht.

Authentieke aansprekende tekst met veelzijdig en gevarieerd taalgebruik, afkomstig van een vakkundige schrijver, die de leerling uitnodigt tot nadenken, beleven en betekenis geven. De inhoud is verhelderend, origineel, en/of gelaagd, maakt het leggen van betekenisvolle verbanden binnen en tussen teksten mogelijk. De tekst helpt de leerling bij het leren over en begrijpen van zichzelf en de wereld, en draagt bij aan de uitbreiding van diens talige repertoire.

Meer inhoud in leesonderwijs met hulp van digitale media: hoe – luisterboeken

Probeer de online Bibliotheek

Geniet 4 weken lang van alle e-books, luisterboeken en tijdschriften in de online Bibliotheek. Neem nu een proefabonnement voor maar € 8,99.

Laat je inspireren | luisterboeken

De Genesisleutel
Jeroen Windmeijer

Prachtige wereld, waar
ben je
Sally Rooney

Hoe gaan we dit
uitleggen
Jelmer Mommers

Hotel Havana
Noortje Brink

Tot aan de zon en terug
Jill Mansell

Speel met vuur
Tess Gerritsen

Bekijk alle luisterboeken →

[https://www.
onlinebibliotheek.nl/](https://www.onlinebibliotheek.nl/)

Meer inhoud in leesonderwijs met hulp van digitale media: hoe – leesclub app

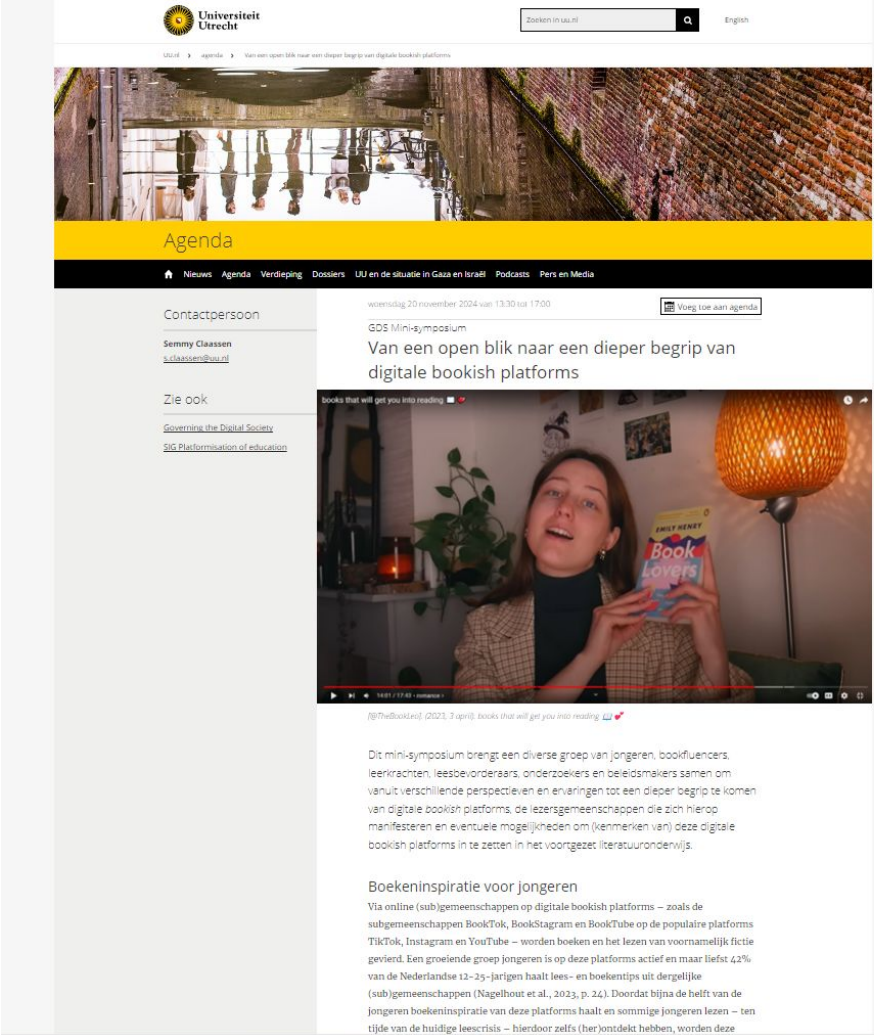

The screenshot shows the Immer website's news section. At the top left is the Immer logo. The navigation menu includes Home, Systeem, Usecases, Blog, Over ons, Boek een demo, and NL / EN. The news item is dated 20 OKTOBER 2023 and has a 1 MIN LEESTIJD (1 min read) indicator. The headline is 'VPRO's Club Lees lanceert met het Immer Reading System'. Below the headline is a featured image with four circular portraits of diverse young people against a background of colorful horizontal bars.

<https://immer.app/vpro-club-lees/>

Goed nieuws! Immer werkt samen met de VPRO en IN10 aan de online boekenclub [Club Lees](#), waarin heel Nederland elke maand samen, gratis, een boek kan lezen op de smartphone. Vanaf vandaag is de app beschikbaar, download hem dus gauw (voor [iPhone](#) of [Android](#)) en begin met lezen!

Meer inhoud in leesonderwijs met hulp van digitale media: hoe – sociale media

The screenshot shows the 'Agenda' page of the University of Utrecht. At the top, there is a search bar and the university logo. Below the header is a large banner image of a street scene. The main content area features a yellow 'Agenda' header and a navigation menu. A sidebar on the left lists contact information for Semmy Claassen and a 'Zie ook' section with links to 'Governing the Digital Society' and 'SDG Platformation of education'. The main content area displays an event for Friday, November 20, 2024, from 13:30 to 17:00, titled 'GDS Minisymposium: Van een open blik naar een dieper begrip van digitale bookish platforms'. Below the title is a video player showing a woman holding a book titled 'Book loveys'. The video player includes a progress bar and a caption: '@TheBookies | (2023, 3 april) books that will get you into reading'. Below the video, there is a paragraph of text describing the symposium and its focus on digital bookish platforms and reading communities. The text concludes with a section titled 'Boekeninspiratie voor jongeren' and a paragraph discussing online reading communities and their impact on young people's reading habits.

Universiteit Utrecht

Zoeken in uu.nl

English

UU.nl > agenda > Van een open blik naar een dieper begrip van digitale bookish platforms

Agenda

Nieuws Agenda Verdieping Dossiers UU en de situatie in Gaza en Israël Podcasts Pers en Media

Contactpersoon

Semmy Claassen
s.claassen@uu.nl

Zie ook

[Governing the Digital Society](#)
[SDG Platformation of education](#)

wednesday 20 november 2024 van 13:30 tot 17:00 [Voeg toe aan agenda](#)

GDS Minisymposium

Van een open blik naar een dieper begrip van digitale bookish platforms

books that will get you into reading

@TheBookies | (2023, 3 april) books that will get you into reading

Dit minisymposium brengt een diverse groep van jongeren, boekfluencers, leerkrachten, leesbevoorwaarders, onderzoekers en beleidsmakers samen om vanuit verschillende perspectieven en ervaringen tot een dieper begrip te komen van digitale bookish platforms, de lezersgemeenschappen die zich hierop manifesteren en eventuele mogelijkheden om (kenmerken van) deze digitale bookish platforms in te zetten in het voortgezet literatuuronderwijs.

Boekeninspiratie voor jongeren

Via online (sub)gemeenschappen op digitale bookish platforms – zoals de subgemeenschappen BookTok, Bookstagram en BookTube op de populaire platforms TikTok, Instagram en YouTube – worden boeken en het lezen van voornamelijk fictie gevierd. Een groeiende groep jongeren is op deze platforms actief en maar liefst 42% van de Nederlandse 12-25-jarigen haalt lees- en boekentips uit dergelijke (sub)gemeenschappen (Nagelhout et al., 2023, p. 24). Doordat bijna de helft van de jongeren boekeninspiratie van deze platforms haalt en sommige jongeren lezen – ten tijde van de huidige leescrisis – hierdoor zelfs (her)ontdekt hebben, worden deze

Meer inhoud in leesonderwijs met hulp van digitale media: hoe – gamification en challenges

nbd biblion

[Bibliotheek](#) [Onderwijs](#) [Hybride Bibliotheek](#) [Printen & binden](#) [Technology Group](#)

[Home](#) > [Over NBD Biblion](#) > Readification: meer positieve leeservaringen bij jongeren

Readification: meer positieve leeservaringen bij jongeren

11 januari 2024

[f](#) [t](#) [in](#) [e](#)

De zes verhalen van Readification zijn het afgelopen jaar 230.000 keer gedownload. De verhalen zijn speciaal door bekende Nederlandse schrijvers geschreven voor gamende jongeren. In de zogeheten Verborgene Verhalen komen de werelden van literatuur en gaming op unieke wijze samen. Twee jaar geleden zijn De Leescoalitie, NBD Biblion, game-ontwikkelaar Ubisoft en marketingbureau The Invaders het project Readification gestart om lezen te stimuleren bij jongeren. Zowel uit app-resultaten als kwalitatief onderzoek blijkt dat de lezers deze innovatieve vorm van lezen positief waarderen.

Resultaten uit Ubisoft Special-app

Meer inhoud in leesonderwijs met hulp van digitale media: met welk resultaat?

<https://www.nbdbiblion.nl/over-nbd-biblion/nieuws/readification-meer-positieve-leeservaringen...>

De aanname dat via de wereld van gaming het lezen door jonge lezers kan worden gestimuleerd, klopt volgens de onderzoekers van Qrius. Zij noemen tegelijkertijd verschillende verbeterpunten voor Readification. De onderzoekers bevelen aan om toekomstige verhalen te baseren op een grotere diversiteit aan games, en ook op games van andere producenten. Een andere suggestie is om de verhalen te publiceren in dezelfde omgeving als de game, en niet in een app met achtergrondinformatie. Voor de Leescoalitie en NBD Biblion zijn dit waardevolle inzichten waarvan de haalbaarheid verkend moet worden.

Meer inhoud in leesonderwijs met hulp van digitale media: met welk resultaat?

<https://www.kb.nl/nieuws/lees-app-met-een-jaar-verlengd>

Datum en auteur
28 augustus 2024
Leestijd 2 minuten

De app **LEES** wordt met een jaar verlengd. Deze app is bedoeld om vmo-leerlingen en mbo-studenten meer te laten lezen. In september 2023 werd de app als pilot van een jaar geïntroduceerd. Omdat jongeren de app meer gebruikten dan verwacht, is besloten om de app een jaar langer beschikbaar te stellen.

De LEES-app

De app werd gelanceerd met 120 e-books en luisterboeken die jongeren gratis kunnen lezen. Uit onderzoek blijkt dat 30 procent van hen moeite heeft om leuke boeken te vinden en dat dit hen weerhoudt van lezen. Door de app te vullen met bijvoorbeeld veel young adult-titels en boeken over muziek- en sporticonen wordt lezen veel laagdrempeliger. Ook is het inloggen in de app zo simpel mogelijk gemaakt.

Bij het verlengen van de app is ook het aanbod vernieuwd. Nieuw zijn bijvoorbeeld boeken van influencers Dai Carter en Kelly Weekers en BookTok-hit *Het weeshuis in de azuurblauwe zee*. Khalid Boudou schreef speciaal voor de app het boek *Snel geld*. Dit is zelfs de meest geleende titel op het platform.

Lezen stimuleren

Sinds de lancering van de app zijn al bijna 45.000 accounts aangemaakt, waarmee ruim 59.000 titels geleend werden. Dat is bijna het dubbele van het verwachte aantal uitleeningen. Het komende jaar zal het gebruik gemonitord blijven worden. De hierbij opgedane kennis kan weer verwerkt worden in toekomstig digitaal leesaanbod voor de doelgroep. De KB blijft samenwerken met veel andere organisaties om het lezen onder jongeren te stimuleren en het leesplezier te vergroten.

